

ОСНОВНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІЧНУ ВИГОДУ ВІД ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Ключові слова: основні засоби, амортизаційна політика, економічні вигоди.

Основні засоби становлять найбільшу частину активів промислового підприємства та 80-100 % вартості необоротних активів, що амортизуються, тому їх використання суттєво впливає на фінансовий стан суб'єктів господарювання, розмір витрат, рівень рентабельності тощо. Тому розробка ефективної амортизаційної політики щодо основних засобів підприємства ґрунтується на взаємодії прогресивних її інструментів та елементів.

Незважаючи на велику кількість наукових досліджень, сучасний інструментарій амортизаційної політики залишається недостатньо вивченим і розробленим для стратегічного управління підприємством. Водночас завдяки складовим амортизаційної політики, їх взаємодії, можливо альтернативно підійти до визначення розмірів амортизаційних відрахувань, здійснювати управління витратами і фінансовими результатами, інвестиційними процесами та фінансовим станом підприємства.

Об'єкт основних засобів, як об'єкт для визначення вартості, що амортизується, визнається активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання та вартість його може бути достовірно визначена [1].

Принципове значення для розробки амортизаційної політики підприємства має визначення економічної вигоди від використання об'єктів основних засобів та строк їх корисної експлуатації. Строком корисного використання (експлуатації) основних засобів за П(С)БО 7 «Основні засоби», затвердженим наказом Міністерства фінансів України № 92 від 27.04.2000 (п. 4 ПСБО 7) є «очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи будуть використовуватися підприємством або з їх використанням буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством обсяг продукції (робіт, послуг)» [1]. При визначенні цього строку слід врахувати фактори, які й будуть послідовними етапами в його визначенні (п. 24 ПСБО 7): очікуване використання об'єкта підприємством з урахуванням його потужності або продуктивності; очікуваний фізичний та моральний знос; правові або інші обмеження щодо строків або умов використання об'єкта та інші фактори. Іншими факторами, наприклад, можуть бути строк оренди, передбачений угодою, або вимоги законодавства, що визначає граничний строк експлуатації певних об'єктів, тощо.

Слід зазначити, що визнання існування економічної вигоди від використання об'єкта основних засобів здійснюється ще на етапі визнання самого об'єкта під час його надходження на підприємство. На перший погляд оцінку майбутніх економічних вигід від використання об'єкта основних засобів необхідно пов'язувати з обсягом виробленої продукції, який планується отримати за його допомогою, оскільки саме реалізація продукції забезпечує надходження грошових коштів на підприємство, частиною з яких є амортизаційні відрахування. Але така позиція не повністю розкриває сутність основних засобів як складової звичайної діяльності суб'єктів господарювання, оскільки деякі з них підприємство використовує не для виробництва, а за іншим призначенням і тому рівень доходу в цьому випадку оцінити неможливо. Прикладом таких об'єктів є невиробничі основні засоби, будівлі, споруди, ЕОМ, екологічне обладнання тощо. Тому щодо вищезазначених основних засобів слід розглядати не економічні вигоди, а необхідність підприємству для здійснення різних функцій.

Зауважимо, що принципові відмінності мають економічні вигоди від використання об'єкта для випуску основної продукції підприємства, званої і визнаної ринком та від продукції, яка перебуває на стадії впровадження. У першому випадку маємо справу зі сталим, масовим виробництвом, у другому – лише із входженням продукції на ринок.

У контексті зазначеного треба зазначити те, що оновлення фізично застарілого виробничого апарату на подібний на тій самій науково-технічній основі не спричинить суттєвого збільшення обсягу виробництва, а гарантовано забезпечить ту ж саму суму прибутку або збитку від його використання (за умови відповідності цін у часі, або навіть можливого деякого здешевлення). Тобто придбане обладнання дасть таку саму економічну вигоду у вигляді виручки від реалізації продукції, що й застаріле.

Інша ситуація виникає, коли на підприємство надходять абсолютно нові об'єкти основних засобів, вироблені з урахуванням останніх досягнень науки і техніки. Передусім придбання таких видів засобів праці суттєво відбивається на обсязі або якості продукції, що, безумовно, вплине на розмір економічних вигід від використання нових основних засобів. Крім цього, майже неможливо передбачити обсяги реалізації нової продукції. Тому посилення суто на термін служби об'єкта або його продуктивність при визначенні строку використання буде недостатнім. У такому випадку має значення особливості і вид самої продукції, попит і насичення нею ринку, престиж і марка підприємства.

З огляду на вищевикладене основними факторами, які необхідно враховувати при визначенні економічної вигоди від використання об'єкта основних засобів, на наш погляд, є:

- а) вид основних засобів, щодо яких визначається майбутня економічна вигода та нормативний строк служби об'єкту;
- б) особливості технології виробництва на підприємстві;
- в) характер і напрями оновлення основних засобів;
- г) визначення видів та структури продукції, що буде випускатись за допомогою об'єкта та строки її випуску (для виробничих);
- д) продуктивність та інтенсивність експлуатації обладнання за видами продукції з метою визначення економічної вигоди від використання кожного виду окремо (якщо можливо);
- е) попит на продукцію та насиченість нею ринку;
- ж) витрати, пов'язані з підтриманням об'єкта в робочому стані впродовж усього строку використання;
- и) правові та технологічні обмеження законодавства щодо охорони праці та охорони навколишнього середовища;
- к) швидкоплинність НТП щодо певного виду засобів праці.

Враховуючи вищевикладене, важливо підкреслити, що всі управлінські рішення відносно елементів амортизаційної політики, у тому числі стосовно економічної вигоди від використання об'єкта основних засобів та строку корисного використання (експлуатації), слід обирати відповідно до умов господарювання підприємства, аналізуючи усі «за» і «проти» в кожному конкретному випадку, поєднуючи засади комплексного, системного та ситуаційного підходів до управління.

Список використаних джерел: 1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» (ПСБО7): затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92, зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.

УДК 657

Н. В. Малинич, студентка 4-го курсу

Науковий керівник: **О. О. Артем'єва**, канд. екон. наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ДАВАЛЬНИЦЬКОЮ СИРОВИНОЮ В ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Ключові слова: бухгалтерський облік, давальницька сировина, операції з давальницькою сировиною, замовник, виконавець.

Існують підприємства, які не мають змоги самостійно забезпечувати умови для ефективного виробництва різних типів товарів та послуг. Причинами такого явища є те, що у підприємства відсутні кошти для закупівлі різного роду запасів, тобто сировини та матеріалів, а також існує дефіцит власної сировини при потужному виробництві. У такому випадку